

Zsidó gasztronómia és szakadás: megkezdődött a tavaszi ZsTSz

A Zsidó Tudományok Szabadegyeteme tavaszi kurzusán – a megszokott, rendszeres előadások mellett – idén három különleges programot is kínál azoknak, akik egy-egy témában (gasztronómia, történelem, magyar zsidó társadalom) szeretnének mélyebb és átfogóbb tudásra szert tenni.

Ezek közül az első, amely a zsidó gasztronómia témáját öleli föl, nagy érdeklődés mellett vette kezdetét február 1-jén Köves Slomó rabbi előadásával, mely a kóserság filozófiai hátterét ismertette.

Ugyancsak nagy az érdeklődés az 1868-69-es zsidó szakadástól szóló, két előadásos mini-konferencia iránt, melyet február 11-én 14 órától tartanak az Óbudai zsinagógában. Az eseményen Köves Slomó rabbi előadásán

megtudhatjuk, hogyan alakultak a zsidó felekezeti ellentétek a múltban és ez mennyire érhető tetten a jelenben. Ezután Körner Andrással, a *Hogyan éltek?* című könyvek szerzőjével beszélget a mű szerkesztője, *Fenyves Katalin*. A beszélgetés bepillantást ad a kor zsidóságának társadalmi kérdéseibe az egyes csoportok, irányzatok életének bemutatásával, mely fényt derít a kulturális, vallási, valamint a családi élet különlegességeire. „Amikor a könyvben szereplő, a holokauszt idején meggyilkolt emberekre gondolok, persze gyászolom a hírességeket, de még inkább gyászolom a névtelen szabókat, cipészeket, falusi doktorokat s az olyan embereket, mint Henrik bácsi, anyám Léván élt vendéglős nagybátyja, a mesésen finom datolyatorta recept-

jének közlője. Az élet szegényebb nélkülük Magyarországon.” – vall a műről a szerző.

A konferenciát az érdeklődők internetes élő közvetítésen is követhetik, ami a korábbi tapasztalatok alapján több ezres nézőközönséget fog vonzani.

A kurzusokra több mint 100 új ember regisztrált, jellemzően még aktív korúak – tudtuk meg Cseh Viktortól, a program vezetőjétől. A résztvevők többsége családjá identitását kívánja megérteni, megerősíteni. Másokat az általános történelmi érdeklődés vezérel: szeretnének a zsidó történelemről átfogó képet kapni és a tudásbeli hiátusukat betölteni. Sokan hangsúlyozták, hogy szeretnének hiteles információt szerezni, ezért jelentkeztek az előadássorozatára.

Mázl tov!



Gratulálunk kollégáinknak és barátunknak, Kovács Jicháknak eljegyzése alkalmából. Az eljegyzésre a menyasszony, Danel Lesselbaum lakóhelyén, Kfar Chábádban került sor. Jichák rabbinikus tanulmányokat folytat Migdál Haemekben, Danel gyógypedagógus és jelenleg művészetterápiát tanul. Kívánjuk, hogy építsenek közösen egy igazi zsidó otthont!

Elő-purimi ünnepség Miri Orral!

Különleges programokkal várják a hölgyeket február 13-án, 19 órától az Óbudai zsinagógában. Ismerkedés a marokkói konyhával, stand-up előadás, éneklés és tánc. Fellép a híres izraeli stand-up komikus és énekes, Miri Or.

Jelentkezés

és további információ:

ambrus.klara@zsido.com

Eleven Purim!

Purimi multság az újbudai Elevenparkban az AlefKids szervezésében! A szórakoztatóközpont összes játékan kívül még árnyjáték, bábszínház és arcfestés is vár és persze ünnepi finomságokkal megrakott kóser büfé! Gyere jelmezben!

Időpont:

február 25. 10-13 óráig

Belépő: 1000 Ft/gyerek



Köves Slomó előadása a Zsidó Tudományok Szabadegyetemén

Hetiszakas

A Háláchá

Szakaszunkban – *Mispátim* (2Mózes 21:1–24:18.) – a zsidó magánjog sok rendelkezése van rögzítve. Kezdve a rabszolgaság szabályozásán és humánusabbá tételén, a szidra felállítja azt a keretet, amelyben a zsidó életmód

kifejezésre juthat: a Háláchá – a zsidó törvény – keretét. Itt mondja ki a Tóra a klasszikus demokrácia elvét: a többség határozata legyen a döntő – de ne használd ki a többségi döntést negatív, destruktív célokra.

Zsidó híradó

Folyamatos az érdeklődés a Maimonidesz Gimnázium iránt



Először januárban hirdetett a Maimonidesz Gimnázium ismerkedő estet érdeklődő szülők és diákok számára, hogy betekintést adjanak a két tan nyelvű zsidó gimnázium által kínált egyedülálló lehetőségekbe. A januári szülő-diák találkozón olyan sikeresnek bizonyult, hogy az iskola vezetősége további esteket hirdet meg, melyeken a résztvevők találkozhatnak az iskola pedagógusaival, vezetőivel és hallgatóival – tudtuk meg *Szilánk Zsuzsa* operatív igazgatótól. Egy-egy ilyen találkozón 8-10 család vesz részt, a limitált résztvevőszám biztosítja, hogy valóban informatív és személyre szabott tájékoztatást kapjon mindenki. Az első est sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a résztvevők közül már többen el is küldték jelentkezésü-

ket a zsidogimnazium.hu/jelentkezes oldalon keresztül.

A szülőkkel a fenntartó képviselőjében *Köves Slomó* rabbi, *Majoros Mária* osztályfőnök, az iskola egyéni pedagógiai programjának kidolgozója, valamint *Topor Katalin*, az angol munkacsoport vezetője beszélget. „A találkozón már itt tanuló diákok szülei is jelen vannak, akiktől elsőkézből lehet információt szerezni.” – ismerteti az estek menetét *Szilánk Zsuzsa* – „A diákokkal néhány hallgatónk kíséretében én találkozom, és egy interaktív beszélgetésen keresztül ismertetjük meg iskolánk hétköznapijait.”

A következő találkozóra, melyre február 21-én kerül sor, már lehet jelentkezni az info@zsidogimnazium.hu email címen (a részvétel regisztrációhoz kötött!).

Az isteni kölcsön

Eheti szakaszunk, a *Mispátim* számos törvényt tár elénk, s ezek legtöbbje az ember és ember közötti kapcsolattal foglalkozik. Egyik ilyen szabály kimondja, hogy a szegények számára kölcsönt kell juttatnunk. „Ha pénzt kölcsönzöl népemnek, a szegénynek melletted.” (2Mózes 22:24.)

A Talmud bölcsei azzal kommentálják ezt a verset, hogy a „há” szót nem szó szerint kell érteni benne, ugyanis a szegények megsegítése nem opcionális, hanem kötelességünk. Fenti elv mindig is meghatározó volt a hagyományörző zsidó közösségekben, melyekben a kamatmentes kölcsön intézménye a mai napig működik.

Ismert az a tény, hogy a parancsolatokat nemcsak mi, de Isten is megcselekszi. Ez alapján azonban adott a kérdés: vajon Isten milyen formában őrzi meg a fenti parancsolatot? A kérdésre a válasz az, hogy valójában mindent, amink van, azt ő kölcsönzi nekünk. A testünket, tehetségünket, elménket, értékeinket. És bár szabadon élvezhetjük ezt az isteni kölcsönt, ez akkor is csak kölcsön, így vissza is kell fizetnünk.

Kétféle kölcsön létezik. Ha egy barátunk karóráját kértük kölcsön, akkor egy bizonyos idő elteltével ugyanazt az órát kell visszaszolgáltatni neki. Ebben az esetben ugyanis soha sem váltunk valódi tulajdonosává az órának.

Ezzel szemben, ha pénzt kölcsönzünk valakitől, akkor a kölcsön határidejének lejártakor nem fontos az illetőnek, hogy pontosan ugyanazokat a bankjegyeket szolgáltatassuk vissza, hanem csak az azzal azonos összeget. Isten kölcsöne is ilyen. Minden, amit az Örökkévaló kölcsönöz nekünk, ha ideiglenesen is, de valódi tulajdonunkká válik: fizikumunk, képességeink, elménk, értékeink, melyeket ideális esetben mind szent célnak szentelünk, nevezetesen a Tóra törvényeinek a megtartására. Ily módon tudjuk, vagy legalábbis próbáljuk visszafizetni neki a tőle kapott kölcsönt.

És ha valaki kérdezné, hogy mennyivel is tartozunk Istennek, nos, a kérdésre a következő a felelet: „Mindennel!”

Kovács Jichák rabbinövendék írása *Tali Loewenthal* írása nyomán



Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 16:50: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban, Károly krt. 20.)

Péntek: 13:00 Délutáni ima (a Keren Orban); 18:00: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora 17:00: **Minék kell az Isten házát építeni?** (*Oberlander Báruch* rabbi előadása);

Szombat: 8:45: Hetiszakas-tanulás,

9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*

16:40: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 18:00: Tanulás

18:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakas a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

Hova pakolnak a pincérek?

Brooklynban nőttem fel, egy modern ortodox családban, bár ez a fogalom még nem létezett abban az időben. A Tóra szerint éltünk, és vallásos oktatásban részesültem az általános iskolában és a gimnáziumban is. Ebben az időben a szüleim egy vegyesboltot üzemeltettek az Albany és a Lefferts Avenue sarkán és a Gourary család is a vásárlóik közé tartozott. Tizenéves koromban azt ajánlotta Chava Gourary rebecen – miután látta, hogy a nyári szünetet az utcákon tekeregve töltöm –, hogy dolgozzam pincérként a Camp Gan Israelben, ami a lubavicsi mozgalom gyermektábora volt. Elfogadtam az ajánlatát. Ez az ötvenes évek végén vagy a hatvanas évek elején történt. 20-25 pincérrel együtt az volt a dologom, hogy megterítsem az asztalokat és felszolgáljam az ételeket. A pincérek mind az étkező alatt aludtak egy nagy szobában, emeletes ágyakon. Könnyű elképzelni, hogy nézett ki a terem néhány nap után. Enyhén szólva nem mi voltunk a legtisztább emberek a világon. Bár a tábor vezetői időnként megjelentek és kérték, hogy csináljunk rendet, ennek nem sok foganatja volt.

Egyszer azonban, valamikor júliusban vagy augusztusban, hírt kaptunk arról, hogy a Rebbe ellátogat a táborba. Őszintén szólva, ekkor még nem tudtam, hogy ennek mekkora jelentősége van. Arra gondoltam, hogy egy fontos személy érkezik, aki a tábor működését ellenőrzi.

Hirtelen festők, karbantartók és takarítók jelentek meg. Mindenki azzal volt elfoglalva, hogy a Rebbe érkezésére a tábor a lehető legjobb állapotban legyen. Emlékszem, valaki lejött a pincérek szobájába, és szöveget vert a

falba, hogy legyen hova akasztani a szombati ingeinket és zakóinkat. Eddig a ruhák a bőröndben voltak vagy a földön hevertek. Hamarosan a mi szobánk is egész rendezett képet mutatott.

Elérkezett a nagy nap. Amikor a Rebbe végigment a szobán, mindannyian az ágyaink mellett álltunk. Körülnézett és

és hazatértem, elhatároztam, hogy részt fogok venni a Rebbe összejövetelein. Az nyugőzött le a legjobban, ahogy a Rebbe odafigyelt az egyes emberekre. Százak vagy ezrek is jelen voltak, de amikor felemeltem a vodkás poharamat, hogy lechájimot mondjak, a Rebbe rám pillantott és bólintott egyet. Úgy érez-

rítsek az embereket, ezért a saját ünnepeinket sokkal később kezdték el. Egész éjjel ébren maradtam, és arra vártam, hogy a Rebbe megjelenjen. Sajnos már nem emlékszem, hogy ez melyik évben volt és milyen dallamot tanított, de az, hogy jelen lehettem, nagyon sok inspirációt adott.

Ezután elkezdtem a Tánját tanulmányozni és, bár nem csatlakoztam a Chábádhoz, a mozgalom szellemisége igen magával ragadott.

A Rebbe rengeteget jelentett a számomra. Például, amikor a Yeshiva University-n dolgoztam mint felügyelő, mindig magamnál tartottam egy kisméretű fotót a Rebbéről, amit csak én láthattam, más nem. Ez sok erőt adott. Időnként megkerestem egy-egy Chábáddal kapcsolatban álló diák, hogy a problémáimról beszéljen nekem. Ilyenkor beszélgetés közben elővettem a képet, és a másik rögtön érezte, hogy valahol összetartozunk. Egészen más mederben folyt ezután a beszélgetés.

Ma egy zsidó motoros klubnak vagyok a tagja. A motorom szélvédőjére egy kis Rebbe-képet ragasztottam, így mindig látom őt utazás közben.

Húsz évvel a halála után a Rebbe továbbra is inspirációt nyújt a számomra. Sok mindenben, de a Rebbe hatása volt az, ami nem engedett letérni a helyes útról. A mai napig ő az, aki miatt eltölt a zsidóság és a zsidó nép iránt érzett szeretet.

David Himber



David Himber korábban a Chai Riders zsidó motoros klub vezetője volt. Sea Gate-ben, Brooklynban él.
Az interjú 2014 májusában készült.

így szólt: „Miért nincs ezeknek a fiúknak szekrénye?” Ezen a mai napig elámulok – odafigyelt, hogy legyen szekrénye a pincéreknek!

Ezután tovább folytatta a tábor bejárását és ilyen kérdéseket tett fel: „Hol van a kosárlabdapálya? Hol van a játszótér világítása?”. Fél évszázaddal később is mindig elámulok ezen, amikor eszembe jut.

Néhány nappal később kaptunk szekrényeket. Bulldózerek és úthengerek jelentek meg. Kosárlabdapálya és világítás épült. Olyan volt, mintha csoda történt volna.

Ez volt az első találkozásom a Rebbével. Éreztem, hogy egy nagyon különleges ember közelében voltam, és ez elragadtatással töltött el.

Miután véget ért a tábor

tem, mintha én lettem volna ott egyedül.

Minden hónapban nagyon vártam az összejövetelt. Nem értettem meg mindent, amit a Rebbe mondott, de mindig éreztem, hogy valami fontos dologról van szó. A másik esemény, ami nagyon emlékezetes maradt a számomra, az szimchát torá ünnepe volt. Valaki azt mondta, hogy ezen a napon a Rebbe hajnali ötkor megjelenik, hogy egy új dallamot tanítson, ami azután annak az évnek a dala lesz.

Fiatal voltam, és valami érdekes dologra vágytam, miután a zsinagógámban már befejezték a tóratekerccsel való tancot, ezért elmentem a Chábád főhadiszállására és vártam. A lubavicsi haszidok különböző New York-i zsinagógákba szedtek szét, hogy jó kedvre de-

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.
Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:
www.youtube.com/alubavicsirebbe

Köves Slomó: Büszkék vagyunk arra, hogy tudtunk segíteni a Klubrádióknak

Az elmúlt napokban különösen nagy a médiafigyelem az EMIH körül. Köves rabbi felbukkanása Hollik képviselő szórólapján, valamint az Átlátszó adatigénylése is a közösség felé fordította a közérdeklődést. Az alábbiakban Köves rabbi interjúból válogattunk.

Értékek és nem pártpolitika
„Az EMIH nem pártok mellett köteleződik el, hanem a zsidó oktatás, kultúra, a zsidók biztonságának ügye mentén keresünk szövetségeket. Nem választási kampányba szálltunk be. Értékek és nem pedig pártpolitikai törésvonalak vagy a barát-ellenesség szembenállás rendszerében támogatunk bárkit is” – többek között így fogalmazott a vezető rabbi a Klubrádióknak február 6-án adott interjújában, a „Meggbeszéljük” című műsorban. Arra a felvetésre, hogy más pártok anyagain is megjelenne-e, elmondta, hogy örömmel, ha a hazai zsidóság számára fontos ügyek megerősítéséről szólnak.

A *Bolgár Györggyel* folytatott beszélgetés elején tisztázták az EMIH és a Klubrádió viszonyát. Bolgár György részletesen ismertette a Klubrádió tulajdonosi hátterét, amelyből kiderül, hogy az EMIH nincs a tulajdonosok között. A Hitközség nemzetközi kapcsolatai révén külföldi befektetők támogatásához segítette hozzá a Klubrádiót egy nehéz időszakban, amit Bolgár külön megköszönt: „Egy nehéz időben nagyon jól jött nekünk a segítség...” mondta. Köves Slomó jelezte, hogy büszke arra, hogy tudtak segíteni: egy vallási kisebbség képviselőjeként fontosnak tartja a Klubrádió által képviselt értékeket hozzátéve, hogy a jövőben is bár mikor számíthatnak a segítségére.

Adatigénylés:

az egyházakkal van bajuk

Az Átlátszó adatigényléseivel kapcsolatban, melyben az EMIH elmúlt hét évi gazdálko-

dására vonatkozó adatait kérték, a vezető rabbi elmondta, rossz tapasztalatai vannak az Átlátszóval, ugyanis több esetben is pontatlan, koncepciózus cikkeket írtak az egyházzal. „Egy egyház úgy tud közösséget építeni, ha vagy adományokat gyűjt, vagy gazdasági háttérrel épít, vagy állami támogatásokat kap. Az EMIH mind a három területen igyekszik az öngondoskodás szellemében érvényesülni.” – mondta a rabbi. „Valami miatt van egy közeg, amelyik mindegyik lehetőségbe beleköt... Ha adományokat gyűjtünk, akkor »oligarcháznak«, ha gazdasági háttérrel építünk, akkor »bizniszgyházaznak«, ha pedig állami támogatásban részesülünk, akkor azt mondják, hogy kiszolgáljuk a politikát. A helyzet az, hogy úgy tűnik, valójában nem is ezzel, hanem magával az egyházzal létevel van a baj...”

Interjú a Hír TV-ben:

indulatok a közösségen belül

A rabbi február 6-án interjút adott a Hír TV „Egyenesen” című műsorában *Kálmán Olgának* is. *Hollik István* képviselőjelölt szórólapjával kapcsolatban felidézte, hogy akár csak pár évvel ezelőtt mennyire más volt a zsidóság megjelenése a közéletben. „Gondolta volna 10 vagy 15 évvel ezelőtt, hogy egy kereszténydemokrata politikus egy rabbival fog kampányolni?” – kérdezte hangsúlyozva, hogy ez a tény, még ha közvetett módon is, de hat az antiszemitizmus ellen, hiszen elég fontos üzenetet visz egy

jobboldali párt (a zsidósággal szemben nem feltétlenül mindig megértő) potenciális szavazó rétegéhez. „A kabbala szerint a világon a tiltott fa bűne óta mindenben keveredik a rossz és a jó, ha így utólag azt keressük, hogy



mi jó volt – az amúgy sokakban mérhetetlen indulatokat kiváltó – ominózus szórólapban, akkor talán éppen ez az.”

Kiemelte: még mindig jelentős az előítélet a zsidó vallási közösségekkel kapcsolatban, valamint a zsidóság és a politika közötti viszonyt illetően. Az indulatok irtózatosan erősek és nagy az értetlenség, sajnos a zsidó közösségen belül is – pl. megdöbbenéssel olvasta, hogy – az általa nagyon tisztelt – *Vágó István* azt írta, ki nem állhatja a pajeszos, kaftános zsidók látványát és nem érez velük semmilyen közösséget. Hozzátette, nem feltételez semmilyen rosszindulatot *Vágó* részéről, a közvetlen ismerethiányt gondolja a gyűlölet kiváltójának, úgyhogy rögtön meg is invitálta *Vágót* az óbudai zsinagógába egy kölcsönös ismerkedésre.

Szövetségesek keresése

A rabbi arról is beszélt, hogy fontos tisztázni, mi is egy zsidó egyházi vezető feladata. Véleménye szerint leginkább annak biztosítása, hogy legyen zsinagóga, iskola, óvoda, és ezek meg-

teremtéséhez, működtetéséhez keressen szövetségeket, akikkel egyébként más kérdésekben nem feltétlenül ért egyet. Attól, hogy *Hollik István* pártjával, a Fidesz-KDNP-vel nem ért mindenben egyet, még megerősítheti azt, hogy a jelölt támogatja a zsidó közösségi és kulturális élet fejlődését. Kiemelte: a szocialista *Steiner Pál* óta minden belvárosi polgármester kiállt – az önkormányzati ingatlanban működő – belváros-lipótvárosi zsinagóga és kulturális központ támogatása mellett.

Köves Slomó aláhúzta: ő és az EMIH minden demokratikus párt felé nyitott. A *Juhász Péterrel* való lehetséges találkozóról, és a megszállási emlékmű esetleges lebontására vonatkozó kérdésre azt válaszolta, többet szeretne a lebontásnál; azt a hozzáállást kellene megváltoztatni szerinte, amely tévútra terelte a XX. századi magyar történelemfelfogást.

Köves a *Hollik-szórólappal* kapcsolatban már korábban közölte, hogy „A szocialista *Steiner Pállal*, *Pásztor Tiborral* vagy éppen *Rogán Antallal* és *Puskás András*sal jól ismerjük egymást, és velük ennek az építő együttműködésnek a jegyében jött létre Belváros-Lipótváros egyetlen zsinagógája és zsidó kulturális központja. Lokális szintű támogatásomat ők is megkapták, vagy megkaphatják a jövőben, csakúgy, mint bárki a demokratikus pártok jelöltjei közül, aki a belvárosi zsidó hitélet és közösségi élet ügyét fontosnak tartja és cselekedetekkel is megerősíti. Erről szolt ez a támogatás.”

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch** rabbi
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**
A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina**,
Dénes Anna, **Kovács Jichák**, **Molnár Zsófia**
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

